

Издази сваког
четвртка у недељи

***

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3:20
на по године К 1:80
на четврт. год. К —80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
днимје.

***

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Св. Сава Немањин.

Кад опет, приликом празника што га сла-
вимо у славу Св. Саве, пишемо ове ретке о
њему, ми нисмо као неваљали син, који непре-
стано много прича о свом добром оцу, да за-
башури тако своју рђавштину. Ми пишемо
зато, да и опет, и по стоти пут, кажемо Ср-
бину, шта је учинило Србе великима и сла-
вима у доба св. Саве и послјије њега, не би ли
то спомињање учинило, да и ми пођемо чврсто
јуначким путем према новој величини и слави.

А то се даде у кратко рећи: храбро, ју-
начко срце, вриједне руке и паметна, просви-
јетљена глава начиниле су онда Србе великима
и славнима. Друго шта не може ни нама по-
моћи. Ни цар, ни краљ, ни бан, осим наша
свијест, наше образовање, врједноћа и ку-
раж наша.

Прије него што је 1169. године Стеван
Немања, отац св. Саве постао велики жупан
српски, јадно је изгледао српски народ. Потр-
ган је био на много државица, жупанија; без
школа био заостао у просвјети; туђинци Грци
господарили му у оно нешто црква; поједине
жупаније клале се међу се, а над свима је вла-
дао грчки цар. Немања, јунак, вриједан, радин
окупио је око себе све жупаније, постао ве-
лики жупан и стресао грчки јарам. У земљу
ослобођену ваљало је још унијети свјетлост
знања и просвјете, па јој је напредак зајамчен.
То му је учинио најмлађи син св. Сава. Не-
мања је ослободио тијело српско из грчког
ропства, а св. Сава душу српску од робовања
мраку и тами незнања.

Крштено име било је св. Сави Растко. Као
дјечак заволио је знање и науку више од бо-
гаства и сјаја великашког. И потајно побјегне
из двора очева на Свету Гору у један мана-
стир, те се закалуђери и добије име Сава. Ту
је наставио учити, живећи као прави испосник.

Вјештином и памећу својом изрази код
грчког цара и патријарха, те Србија добије
слободну, самосталну цркву. Он је постао први
српски архиепископ, поставио Србе владике и
друге свећенике. Тим је ударио најчвршћи те-
мељ самосталности српске државе. Јер Грци су

прије преко свећенства могли најлакше упле-
тати се у српске послове и копати ровове испод
српске слободе.

И сад почиње учитељски и просвјетитељски
рад св. Саве. Цркве, манастири, школе, скло-
ништа за болесне и невољне стадоше ницати
као из земље његовим старањем. Књига српска
поче цвјетати. Он је сам био први књижевник
српски, а његови ученици наставили су његово
дјело. И послјије толико стотина година није
српски народ заборавио његова учитељског и
просвјетитељског рада. И сад је он патрон,
заштитник српске школе и просвјете!

Па није само то. Кад му се браћа Стеван
и Вукан сташе клати око власти, раздвојише
земљу у два крвава кола, и запријети опасност
слободи Србије, диже се св. Сава, ком је срце
пуцало гледајући што се ради, те их присили
на измирење. Над тијелом очевим морали су
присећи, да ће живјети сложно. А кад је ма-
ђарски краљ с великом војском пошао на Ср-
бију, опет је св. Сава спријечио пролијевање
крви, јер на његов наговор одустаде мађарски
краљ од похода на Србију. А најпослије је
брата Стевана окунио (овјенчао) краљем срп-
ским, па се зато и зове Стеван Првовјенчани
краљ српски.

А да ништа није урадио, него подигао ма-
настир Хилендар, или како народ вели: Бијел
Вилиндар у сред Горе Свете, красну славну себи
задужбину — његово би се име вјечито спо-
мињало у српском племену. Али, он је земљу
ослобођену од ропства грчког цара ослободио
и власти грчких свећеника; засијао ју је огњи-
штима знања и просвјете, црквама и школама;
ударио темеље књизи српској вриједном својом
руком; одгојио српском народу цијело јато учи-
теља и просвјетитеља; сложио завађени народ,
обранио га памећу од силе извањске и дао
потоњим кољенима уз све то свијетао и вјечан
примјер правога рада народног.

Уз јуначко срце и челичну мишицу Сте-
вана Немање, велики ум, племенито срце и ра-
дина рука св. Саве начинише ондашње Србе
великима и славнима.

И ми, далеки потомци њихови, садање ко-
љено српско, нећемо другим трагом до њиховим.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послјије, да га читате.

Јер хоћемо и ми да живимо, да живимо дична и свијетла образа и уздигнуте главе да идемо кроза свијет. А до тог другог пута нема, осим да нам је милији пут срамоте и пропасти.

Јуначко срце, просвијећена глава и вриједна рука, ето у то троје лежи тајна добра и среће наше. Узимамо ли то троје, та је тајна ријешена. Стара величина и слава појавиће се у новом облику. И ми, занесени лепотом и славом садашњости, ведри, радосни престаћемо већ једном уздисати и плакати за славном прошлости.

У жељи, да то буде чим прије, славите, Срби ратари, свом душом спомен св. Саве. Јер сјећање на њега храбриће вас на путу добра и дан онај радости српке биће нам свима свеближи.

а.

Растко.

Ко удара тако позно у дубини ноћног мира на капији затвореног светогорског манастира?
— Већ је прошло давно вече, и нема се поноћ хвата, седи оци калуђери, отвор'те ми тешка врата, светлости ми душа хоће, а одмора слабе ноге, клонуло је моје тело, уморне су моје ноге, ал' је крепка воља моја, што ме ноћас к вама води, да посветим живот роду, отаџбини и слободи. Презрео сам царске дворе, царску круну и порфиру, и сад, ево, светлост тражим у скромноме манастиру. Отвор'те ми, часни оци, манастирска тешка врата, и примите царског сина к'о најмлађег свога брата — Зашкрипаше тешка врата, а над њима сова прну и с крештањем разви крила и склони се у ноћ црну, а на прагу храма светог, где се Божје име слави, са буктињом упаљеном настојник се отац јави. Он буктињу горе диже изнад главе своје свете и угледа, чудећи се, безазлено, босо дете. Високо му бледо чело, помршене густе власи, али чело узвишено божанствена мудрост краси. За руку га старац узе, пољуби му чело бледо, и кроз зубе прошапута: — Примамо те, мило чедо! — Векови су прохујали од чудесне ове ноћи, векови су прохујали, и многи ће јоште проћи, ал' то дете јоште живи, јер његова живи слава, јер то дете беше *Растко, син Немањин, Свети Сава.*

† Војислав Ј. Илић.

Раухово трговање с кожом наших Америкаца.

Има у Загребу једна банка, која се зове: Банка за обрт, трговину и индустрију у Загребу. Та банка је у рукама Жидова Кронфелда, јер његова је новца највише у њој. А и Гејза Раух, брат рођени бана Рауха, има у овој банци новаца, па му је богме много стало до тога, да банчин посао добро иде.

Сваке године исели се нашег народа у Америку на рад на 30.000 душа. Гдјекоји од тих људи на лађи умре, гдјеком се деси незгода, па се осакати путем на лађи, а гдјеком нестане и пртљаге.

Раух ухватио прилику, да помогне сиротим исељеницима, кад за ове двије године није осим зла могао ништа учинити овој јадној земљи и народу. Хајде да сад покаје гријех и учини бар исељеницима добро.

И Раух изда наредбу дне 28. децембра 1909. год. број 73.943, да се сваки исељеник мора осигурати против незгоде на путу преко мора код банке Жидова Кронфелда, у којој случајно и банов братац има свог новца, а можда и још ко на туђе име. За осигурање сваки исељеник мора платити 3 К 60 фил. за себе и 40 фил. за своју путну пртљагу, дакле 4 К.

Како исељеника има годишње 30.000, то би банка згрнула годишње 120.000 круна у своје касе. Трошак је око осигурања скоро никакав, а случајева смрти на лађи или осакаћења има врло мало. У задњих 20 година није их било ни десет. То је и разумљиво, јер иду у Америку људи здрави, млађи.

Па рецимо да их умре и страда годишње 20, то би банка платила само 10.000 круна (за сваку особу по 500 круна). Њој би остало 110.000 круна.

Али је то господин бан још финије уде-сио. Ако ко страда или умре због своје немарности, онда банка не плаћа ништа. А ко ће доказати, је ли крива немарност или не?

Па онда, ако кога удари кап (ударац), или умре од грчева, какве приљепчиве болести, прехладе, сунчанице и тако даље, има тога доста још, опет банка није дужна ништа платити.

На крају крајева, банка не би скоро никад ништа платила, а добила би годишње 120.000 круна.

Да замаже свијету очи, влада је уговорила са банком, да ће она дати влади 15 процената чисте добити од овога посла, с којим ће се новцем дизати школе за исељенике у Америци.

Али шта је сад изашло на јаву? *Још 23. јунија 1909. год. понудиле су влади Хрватска Пољодјелска Банка (која оснива хрватске сељачке удруге) и наш Савез Српских Земљорадничких Задруга, нека њима влада повјери посао овај око исељавања, а оне ће уступити влади не 15 процената чисте добити, ван сву чисту добит, да се из ње за ратаре набављају ваљане сираве и алати, да се тим новцем Американци, без земље, а који су нешто зарадили, насељавају у крајевима гдје се сад туђинци насељавају у нашој земљи, и да се употребљују тај новац на друге ствари, корисне за ратаре.*

И Раух није дао овог посла овим нашим заводима, који сву чисту добит дају за ратара, него Жидову, који даје од 100 круна само 15 за школе у Америци.

А помислите још, како би наш Савез и Хрватска Пољодјелска Банка лијепо удесили то исељавање, истргли исељенике из руку разних превараната, уредили, ко ће их у Америци дочекати, побринули се, да дознаду, гдје има за њих посла и тамо их отпремили! Јер овима заводима није до добити, они и задруге оснивају због народне користи, а не због чије друге. Управо, ови су заводи једно велико друштво самих ратара, ратарских задруга. И овдје би се ратар старао за ратара.

Е, али кад у Савезу ни у Пољодјелској Банци није Гејза Раух, слатки браца банов.

Али се надамо, да неће дуго гулити кожу с тужних исељеника. Запамтиће им народ и ово и показати им, да ми нисмо више толико глупи и тупи, па да баш свако може по нама газити и кожу нам с леђа дерати.

Земљишне заједнице.

Главар земљишне заједнице.

Главара или предсједника бира, како речкосмо, заступство (одбор) земљишне заједнице. На колико дуго времена, то одређује правилник, али не на дуже од 5 ни на мање од 1 године. Кад прође то вријеме, може иста особа опет бити изабрана за главара.

Уз главара бира се и замјеник. Умре ли главар прије истеклог рока, бира се нови, али само до истог рока, до ког би стари, умрли главар имао служити.

Избор главара мора се пријавити надлежној области.

И главара може надлежна област по §-у 45. казнити глобом, ако не врши дужности, исто као и заступнике.

Ако буде изабрана за главара особа, која је била судбено кажњена ради чина почињена с користољубља (крађа, превара, проневијерење, разбојство), онда надлежна област по §-у 37. може укинути избор. Због других чина не смије се укинути избор.

Главар заступа заједницу по §-у 34. напрама областима и свакој трећој особи. Он се мора старати, да се сви послови, који се чине за земљишну заједницу, људски свршавају. Мора пазити, да се тачно воде рачуни, темељна књига, да лугари пазе добро на повјерене шуме, а богме и друге особе у служби заједничкој да врше своје дужности како треба.

Главару је дужност, да изврши оно што

закључи скупштина или заступство. Главар предсједа главној скупштини и заступству. Он не гласа, али ако се гласови располове, онда одлучује она страна, којој се он прикључи.

Као што видимо, част главара заједнице важна је и зато ваља народу пазити, кога ће изабрати за главара.

Кад је главар запријечен, онда га заступа у свему његов замјеник.

Господарство земљишне заједнице.

У §-у 25. закона вели се укратко, да се господарство мора тако водити, како би било на трајну корист земљишне заједнице.

Земљишне заједнице располажу, према §-у 26. закона, сасвим слободно и самостално, разумије се, у границама закона, са својом имовином, редовитим и нередовитим приходима.

Могу стицати иметак, могу се задуживати, давати зајмове (могу бити дужник или вјеровник и према својим члановима), могу продавати (отуђивати) своју имовину. Дабогме, гдје закон нешто забрањује, или нарочито одређује, не смију га газити.

До сад смо већ навели на разним мјестима случајеве, гдје закон стеже слободу заједнице у управи с њеном имовином.

Са нередовитим приходима шумским не располаже заједница посве слободно. Прије свега мора по §-у 27. закона један дио нередовитих шумских прихода употребити на то, да се шуме уздрже у таком стању, да се и приходи од њих умање и дио потребан за намирење пореза.

Рецимо, кад се прода шума, дио који чини нередовити приход, заједница не може сву своту добивену за продану шуму употријебити како хоће, већ мора један дио употријебити на то, да се придигне нова шума.

Исто тако по §-у 28. закона своте добивене за продану земљу, па своте које потичу од споменутих нередовитих прихода шумских, не могу се раздијелити међу овлаштенике. С каматима од тих свота може заједница располагати по вољи. Оне су редовити приход.

Земљишна заједница не може располагати ни с тим, гдје ће уложити и како своте, добивене од нередовитих шумских прихода. Све ове шумске главнице морају по наредби од 13. марта 1897. бити уложене у Земаљску благајну у Загребу. Разумије се у корист заједнице.

Ово ће бити криво, што многи сељаци мисле, да им је отет новац, зато што је отпремљен у Земаљску благајну. Као што видите, то није. Држава хоће да се и шуме и шумске главнице што поузда није сачувају, па је стога тако одредила.

6.

Промјена владе у Угарској.

Ми смо већ у посљедњем броју јавили нашим читаоцима, да је мађарској коалицији одзвонило. Упињала се она додуше из петних жила, да се одржи на власти, али није ишло. Преговарала је с краљем, цјенкала се с краљевим поуздаником Лукачем, па ништа. На посљетку је краљ повјерио састав министарства грофу Куену. Сад се мађарска коалиција нашла у небрану грожђу. Није знала, како да се држи према Куену. Ако му покаже зубе, разјуриће им сабор. Најбоље би било — мислила су мађарска господа у себи — да Куен пође стопама Лукачевим па да ступи с њима у преговоре. Надали су се поуздано, да ће надмудрити и Куена као и Лукача, па да ће и он као и Лукач отићи, откуд је и дошао. Али се преварише у рачуну. Куен се на њих ни не обзире, већ равно иде циљу. Сад тек настаде дрека. Стадоше се Куену пријетити, да му неће дати ни говорити у сабору, да ће га шта више избацити из саборнице.

Све је напето очекивало састанак сабора у Пешти. И дође понедјељак, тај жељно ишчекивани дан. Саборница пуна, сви посланици на окупу. Опћинства се скупило толико, да нису сви могли ни ући унутра. Прије отворења сједнице граја као на вапшару. Једни лармају, да ти уши заглуноу, други стишћу геснице према министарским сједалима. Кад човјек све то види и чује, и нехотице стане већ унапријед жалити Куена, кад се појави у том осинаку.

Улази гроф Куен са својим министарским друговима. Држи се мирно и достојанствено. То Мађаре још више раздражи и они нададоше још јачу дреку. Паде неколико повика: доље бечки плаћеник! Одлазите у Хрватску! Гроф Куен ни да би оком тренуо, само се смјешка испод брка. Ужива гледајући те лавове, који би се сви разбјежали, да им канџију покаже. Та позна он своје људе.

Сједница се отвара. Зујање све слабије. Кад је овјеровљен записник посљедње сједнице и прочитани поднесци, предаје гроф Куен предсједнику краљевски отпис, да се прочита. За читања вика све већа. Мислите ли, на Куена? Боже сачувај. Мађарске странке вичу једна на другу. Псују се као Цигани. Куен слуша и ужива.

Тако је то ишло кроз сва три дана у саборници. Али изван саборнице је сасвим друкчије. Јер док мађарске странке у својим клубовима и даље вичу, гроф Куен озбиљно преговара. С ким? С неким члановима бивше народне странке у Хрватској и са *српско-хрватском коалицијом*. То је опет Рауха ујело за срце. И одјури чово у Пешту, да пита Куена,

шта то све значи. Куен се изговара Рауху, да сад нема времена расправљати с њим о стварима у Хрватској. Раух се сав бијесан враћа у Загреб и шаље Куену најстаријег Јозуиног сина, не би ли му овај продужио живот на банској столици. Али и овај се враћа покуњена носа.

Како најновије вијести из Пеште јављају, Раух би се већ могао почети паковати за пут у Мартијанец.

И скрајње је вријеме.

Из народа.

Купиново. *Швајцарска силовитост и српска кукавщина.* У месецу децембру 1909. закључило је опћ. заступство, да се у опћини постави комесар са плаћом 1300 круна, четири момка с плаћом 1400 круна заједно и још два момка у лету с плаћом 400 круна. Пре неколико дана састане се неколико људи, те стану се препирати о томе, јер могла се начелнику неколико повисити плаћа, да поступа против потричара оштрије и утера и заостале штете. Народ је и овако сиромашан, Сава топи велики део земаља, па сад још оволики терет навали на народ. Криви су потрицама газдаши, који имају много блага и праве штете, а умеју за начелника протурити увек човека, као и они што је, да их брани. Сад да сиротиња трпи због њих.

У разговор се умеша досељеник Шваба Венцлер и рече: Док нас буде више овде, ми ћемо све уредити по својој вољи.

Србин ратар Рајковић му добаци, да су овде Срби у већини, да ће, ако Бог да, и остати, и Швабе неће ништа уређивати. На то Шваба стаде врећати Србе и говорити безобразно: Ово је наша земља. Ви Раци хајдете у Црну Гору. Тамо је ваше. Па још рече, како је и земљишна заједница њихова, швапска, да имају у њој право, и опет добаци Србима: Ви селите у Црну Гору. Најпосле дође до гушања између Рајковића и Венцлера, те би Венцлер добио што је и заслужио, да неколико Срба не скочише у његову обрану и стадоше скоро давати за право Шваби.

Тако су, видите, постали мекани према Швабама Срби из оног краја, у ком су седели српски деспоти: Змај, Вук и Јован Бранковићи, и одакле су се као орлови залетали са нашим праоцима у турске крајеве. Доклаћени Шваба уједа за срце оне Србе, који су ову земљу крви натапали, док су се његови дедови у запећку грејали, а Срби, место да плану као огањ живи, још се увијају пред безобразним Швабом.

Срби Купинци, сетите се, шта су вам преци у аманет оставили. Чувајте образ српски и

земљу своју. Претплаћујте се на овај лист, који ће вас просветити и на добар пут навести. И држите се оне Змајеве свете речи: Ој Србине, устај, живи, бори се, не клони! **Љ.**

Шта се збива у нас и у свијету.

Д-р Перо Белобрн, адвокат у Бјеловару и посланик котара слатинског послао је управи „Српског Кола“ 80 круна као претплату на по године за 50 претплатника „Српског Кола“.

Кад би се толика наша господа, адвокати, лијечници, чиновници, инцинири и други, овако заузимали за „Српско Коло“ као д-р Белобрн, другачије би оно стајало и мало другачије би могло вршити своју задаћу у српском народу.

Ц. и кр. мајор за „Српско Коло“. Један мајор послао је управи „Српског Кола“ претплату на једну годину за „Српско Коло“ да се шаље једном добром тежаку.

Да је „Српско Коло“ велеиздајнички лист, не би га мајор претплаћивао за српског тежака.

Вриједни скупљачи претплатника за „Српско Коло“. Хоћемо овдје јавно да истакнемо имена оних Срба, што се заузимају много за „Српско Коло“ и скупљају му претплатнике. Тако су нам од почетка године послали претплату:

Браћа Кнежевић из Бунића за 25 претплатника; Саво Кошутић из Папића за 6 претплатника; Стево Комленац из Ласовца за 7 претплатника; Петар Глумац из Липова Поља за 11 претплатника; Јосиф Вукашиновић, ратар из Млаке за 6 претплатника; Гњатија Симић из Тржића за 6 претплатника и Петар Рашета парох из Крбавице за 14 претплатника.

Ми много захваљујемо овим пријатељима „Српског Кола“. А чврсто се уздамо, да и други многи неће заостати за њима.

Хрватски сељачки листови. Хрвати у Хрватској имаду 7 сељачких листова: Хрватски Народ, Пријатељ Народа, Хрватска Застава, Истина, Хрватске Новине, Дом и Старчевић. Можемо узети да просјечно сваки има на 3000 претплатника, јер неки имаду и по 7 до 8 хиљада. Дакле свега 21.000 претплатника.

Кад би гледали на број Срба и Хрвата, па према томе узели и број претплатника, онда би наше „Српско Коло“ морало имати 8 до 9 хиљада претплатника. А оно нема него 4000. Дакле, хрватски сељаци читају много више него наши.

У Србији изилази само један сељачки лист: „Народне Новине“, али има 25.000 претплатника. Излази једаред на мјесец дана. Календар, што га тај лист издаје, а зове се: „Календар Народних Новина“ распродан је ове године међу сељаке у 40.000 комада.

У Србији су почели за сељаке издавати новине послје нас. „Српско Коло“ је први сељачки лист у Српству.

Конзисторија епархије горњокарловачке за ћирилицу. Конзисторија горњокарловачке епархије разаслала је на подручно свештенство допис, потписан по епископу Михаилу, којим му је ставила до знања, да је апелирала против владине наредбе од 30. августа 1909., којом се укида учење ћирилице у I. и II. разреду пучких школа, а затим је саопштила свештенству ову своју наредбу:

„Да православна српска дјеца не би трпила штете у вјеронаучној настави због горње наредбе (владине), упутити овим све свештенство ове Богом чуване Епархије, да за ово вријеме, док је још наредба високе владе о укидању ћирилице у I. и II. разреду основних школа на снази, имају на вјеронаучним часовима посветити један дио времена поучавању дјеце ћирилицу, па настојати, да у овој повјереној им родољубивој дужности, ништа мање труда и воље за што бољи успјех не улажу, него за саму вјеронаучну наставу, чији је добар успјех осигуран само претходним успјехом првога услова, — познавањем ћирилских слова, којима једино могу и смију бити писани вјеронаучни уџбеници.

О чем се овим сво свештенство ове Богом чуване Епархије знања и равнања ради обавјештава, уз доставу овјеровљеног преписа овдашње апелације на високу владу.“

Учитељ Драган Прибићевић — отпуштен. Ми смо у своје вријеме донијели вијест, да је карносно повјеренство управног одбора жупаније загребачке донијело закључак, којим се учитељ у Јаворњу, Драган Прибићевић, осуђује на отпуст из службе. Разлог је, што је један ђак оштетио слику Његова Величанства, а учитељ то није пријавио вишим областима и није оштећену слику уклонио из школе, већ ју је, како каже пресуда, „као зли примјер за одгој повјерене му школске младежи пустио у школској соби висити кроз пуну годину дана и тим је у школској младежи морао побудити намјени закона противну сврху т. ј. омаловажавање и непоштивање посвећене особе Његова Величанства.“

Тако пресуда. Међутим је установљено, да је ученик Нишевић нехотице оштетио краљеву слику. А учитељ је пустио, да оштећена слика виси у школи, јер му је замјеник држ. одвјетника, кад је водио истрагу у Јаворњу, рекао, да слике не уклања, док се та ствар не испита и не добије у том погледу наредбу.

Против осуде карносног повјеренства уложио је учитељ уток на владу, али је ова дакако потврдила пресуду. И тако је учитељ ба-

чен на сокак послје више година вјерног и савјесног службовања.

Стеван Калембер у Кореници. Кад је пуштен из затвора, није наш пријатељ г. Калембер одмах кренуо кући у Кореницу, него је отишао својој кћери и зету у Пешту, гдје се задржао до 11. о. м. Тога дана увече пошао је из Пеште и стигао је у Кореницу у очи наше Нове Године.

Кот. управитељ Делак мислио је, да ће дочек бити на Плитвичким језерима, па је издао налог тамошњим жандарима, да не допусте Калемберу да тамо стане. Међутим дочек није био на Плитвичким језерима него на Пријебоју 12 км. од Коренице.

Ту су се састали Кореничани и Петровосељани, Срби и Хрвати, да дочекају свога првака, пријатеља и јунака. Кад се Калембер појавио међу њима, настало је весеље, које се не да описати. Свак се је журио, да се што прије прогура до Калембера, да га загрли и изљуби.

Послије малог одмора на Пријебоју, кренуше Петровосељани кући, а Кореничани с Калембером у Кореницу. Лијепо је било проматрати непрегледну поворку саоница, које су јуриле према Кореници. У Кореници је све једва чекало, да види Калембера. Свијет је махао рукама и поздрављао са прозора и испред кућа, а пред Калемберовом кућом чекала је велика множина народа. Ту су Калембера дочекали и његови мили и драги. Опростивши се с пријатељима и народом, ушао је Калембер у свој дом, који већ 14 мјесеци није видио. Бог га поживио и дао му свако добро и срећу!

Велеиздајници и Раухова влада. Пред недјељу дана влада је издала строго повјерљив налог вел. жупанима, а они предстојницима, да „најпомније и најсавјесније“ на велеиздајнике припазе и „најбудније“ поступају. Неко би хтио да се освети и столу седморице.

Амерички Хрвати за велеиздајнике. Како јавља „Домовина“, хрватски лист у Пунта Аренас у Америци, у броју 72. од 3. децембра 1909., одаслани су приноси за велеиздајнике у Хрватској на руке старине Вицка Милића у Сплету у износу од 2000 долара (10.000 круна). Исти лист спомиње, да је за обитељи страдајућих Срба велеиздајника у Хрватској даровао г. Петар Хрдело сам 50 долара (250 круна).

Пајо Бусић Србин. Сећате се оног свједока из општине Топуско, који је горе од икаква франковца свједочио против учитеља Петровића и других Срба. Најпослије се одрекао и Српства и рекао на суду, да није Србин, него православно Хрват.

Ми се томе нисмо зачудили, јер од радикала се можеш свачему надати. А он је био жесток радикал. Радио је за радикалског кан-

дидата Феодора Поповића против Буде Будисављевића у Вргинмосту, ширио је покојни радикалски лист „Народни Гласник“, упознао се са радикалским кандидатом у Глини Живком Костићем и спријатељио се с њим, као што је рекао сам на расправи. Најзад му је Живко Костић израдио, те је био избрисан из листине сумњиваца.

Овога гада презрео је српски народ у његову крају и нико и не гледа на њега. Да се опере, он прича народу, како се није одрекао Српства. Ово нам је причао један сељак из општине Топуско, кад је био у Загребу.

Ми велимо народу, да се чува овог лажљивога гада. Он се јавно одрекао Српства. Није нам при руци „Стенографски Записник“ о расправи против Адама Прибићевића и другова. Али ћемо у другом броју изнијети из њега дословце ријечи, којима се одрекао Српства, и навести и страну записника.

Не примајте га у друштво. Он се привлачио у кућу учитеља Петровића и правио му се пријатељ, а у Загребу га је хтио на вјешала попети, његово једино дијете без оца начинити. Овако ће он са сваким учинити, као змија, коју човјек у њедра пусти. Нама не треба изрода. Нека се јави својим пријатељима радикалима. Ако не зна, гдје је Жика Костић, реците му, да је у Карловцима, у Сријему.

Радикалски адвокат. У 47. броју од прошле године јавили смо, како новине пишу да је радикалски адвокат у Карловцима д-р Живко Костић, пропали глински посланички кандидат, за вођење оставинске расправе о иметку покојног патријарха Георгија Бранковића зарачунао себи награду од 127.814 круна. Рекли смо онда, да не знамо, је ли то истина, јер нам се то чинило немогуће и невјероватно.

Али то је жива истина. „Србобран“ је до-нио читав „Трошковник“ Живка Костића од ријечи до ријечи. Цијела оставина износи 700.000 круна, а он је себи зарачунао за вођење оставинске расправе 127.814 круна. Па барем да је он од почетка водио ту расправу. Али њу је почео водити покојни Васо Пауковић и све спремио, све списе саставио, све дражбе провео, и друге послове посвршавао и тада умро. За читав велики посао који је трајао годину и по дана, зарачунао је Пауковић 2081 круну и 30 филира, дакле 60 пута мање од Костића. А Костић је за два мјесеца посла и то уз готове списе, које је само морао читати и један дан расправе, зарачунао 127.814 круна!

Тако је он зарачунао само за један дан расправе 47.700 круна. Ако узмемо да је расправа трајала 10 сати у том дану, то је он зарачунао за сваки сат 4700 круна, или за сваки минут 78 круна!

За проучавање списка, и то готових, које је Пауковић саставио, зарачунао је 55.465 круна.

Дакле, Пауковић је могао те све списе саставити за 2081 круну 30 филира, а Живко Костић их неће да прочита готове без 55.465 круна!

За *палћење* прочитаног зарачунао је 5000 круна. Богме, скупа је памет радикалска.

И овака гуликожа радикалска хтјела се наметнути помоћу Рауховом за посланика честитом народу у котару глинском. Али добио је ногом гдје треба. Па реците, зар није достојан друг и пријатељ сумњивцу Паји Бусићу? Зар је чудо, што се браћа спознаше, како рече Бусић на расправи, и спријатељише?

Изборне листине. Позивамо пријатеље, да против свију оних ријешења рекламационих одбора, с којима не буду задовољни, уложе призиве на сто седморице. Закон о изборном реду има о том ове одредбе:

§. 22. Против рјешадаба одбора (рекламационих) може дотичник призвати кр. столу седморице. У призиву могу се навести и допринијети нова доказала. Призив ваља уложити писмено или усмено у року од пет дана, рачунајући од дана доставе одборске рјешидбе. У градовима улаже се призив код градског поглаварства, у опћинама, уређенима према закону од год. 1870. и према реду за опћине развојачене Крајине од 8. јуна 1871. код котарске области (ко шаље писмено на кот. област, треба свакако да писмо препоручи, да се не би изгубило). О усменим призивним пријавама има се списати записник.

§. 23. Градска поглаварства и котарске области имаду неодвлачно предложити призиве уз одборску одлуку и нужне прилоге непосредно кр. столу седморице.

Упозоравамо пријатеље и на ово: има да како доста опћина, гдје су рекламациони одбори у рукама наших противника. Ту се може догодити, да је листина првобитно тачно састављена, само да не буде узбуне, али да наши противници поднесу у своју корист рекламације, које ће им одбор, и ако нису оправдане, уважити (на овакав начин могу покушати урекламирати у листине ловце итд.). И против оваквих ријешења рекламационих одбора треба наши пријатељи да се призову на сто седморице.

Опет — Србин жртва. Јављају нам из Глине, да је умировљење тамошњег учитеља и управитеља поправилишта Милана Пејновића изазвало највеће чуђење и огорчење, јер је овај управитељ у сваком погледу изврстан стручњак, а при том је потпуно здрав и у најљепшим је годинама. Због именовања новог управитеља у Лепоглави морадоше из Лепоглаве два чиновника отићи у Митровицу; а да би се бар

једном чиновнику из Митровице начинило мјеста, морао је изненада и прије реда Србин у Глини бити умировљен, премда се у своје вријеме спремао за ту управу на страни и премда је показао за вријеме свога управљања, да је вјешт, мудар и окретан управитељ завода, а још бољи васпитач неодрасле младежи. Тако ето за ове двије године ради са Србима свуда раух-франковачка влада, ма овај пут за љубав човека, који за ново звање нема ни оспособљења, а иначе је преврнуо и — вјером својих родитеља.

Ерак — отпуштен. Пишу нам из Дубице: Ђуро Ерак примио је ових дана од опћинског поглаварства писмено ријешење потписано по управитељу опћине, које гласи дословце овако: „Услед усменог налога кр. кот. предстојника рјешавате се данашњим даном од службе сталног опћинског писара с разлога, што стојите под оптужбом ради злочинства велеиздаје“.

Рауховим људима није доста, што је Ерак невин одсједио у истражном затвору скоро годину и по дана, него му ево одузимају и ону горку корицу хљеба, што је криво заслуживао.

† **Даринка Муачевић.** Нашега одличног пријатеља, народног заступника г. Васу Муачевића задесио је тежак ударац. Умрла му је ових дана у цвијету младости, у 17. години живота, мила кћерка *Даринка*. С необичном љубављу посветио се г. Муачевић с госпођом бризи око своје дјеце, и заиста су их красно васпитали, да им буду на дику и понос, а сад се ево морају у голомој жалости опраштати с најстаријим дјететом својим, мјесто да им освјежава дом њихов младошћу, задовољством и срећом. Тешко ојађеној породици наше најтоплије саучешће, а младој покојници нека је лака земља.

Одговори уредништва.

Т. Ђ. у Р-у. Ако сте сигурни, да покојни Ваш очув није уложио *своје* новце у земљу Вашу и сестрину, и ако сте сигурни, да нема свједока, који би то могли посвједочити, не требате његовим кћерима ништа платити. А ако оставинска расправа иза њега није проведена, можете код суда пријавити трошкове, које сте имали око лијечења и саране Вашег очува, јер Вам се ти трошкови морају накнадити.

Новоотворена опанчарска радња
Пане Рудић у Петрињи
препоручује се пошт. опћинству за израдбу
сваковрсних опанака.

„Српско Братство“

задруга за узајамно помагање“

Једина је задруга, која се поред исплаћивања посмртнине од **К 500** (мало коло) или **К 1.000** (средње коло) или **К 2.000** (велико коло) брине и за сирочад својих редовних чланова тиме, што их из чистог добитка и прилога изванредних чланова, који иду у „Фонд за сирочад Српског Братства“, спрема за живот школовањем или давањем на занате и трговину.

Позивљу се дакле Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године те могу уредно приносе плаћати, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће).

Уписе прима и сва извјешћа дава **Управа** (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

За његу здравља и љепоте.

Захтијевајте одмах цјеник.

Жобилиор Медициналка Зрогерија и парфумерија

Загреб, Илица број 33. 977

МОКРЕЊЕ

у кревету приписује се често несташности, док је ова мана заправо посљедица ослабљене затворне мишице мјехура. Препоручује се потражити од Institut Sanitas, Velburg P 319. Вауегр бесплатну упуту о лечењу. Добу и спол особе, која од тога трпи мора се назначити. 680

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромаше са твојим Букваром без по муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Фала ти.

Никола и Лазар Анђелковић, бозације.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише. Ко ми пошаље са поштанском упутницом **55** потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином. **Ulma, Temesmegey.**

Љубомир Јовановић

821 1-20

школски управитељ и учитељ.

БАДАВА И БЕСПЛАТНО

шаљем на захтјев свакому посједнику

ГРАМОФОНА

или оним, који си таковог неуморног кућног весељака набавити желе, мој илустровани цјеник као и најновији укусно израђени, са портретима наших најољубљених умјетника провиђени попис плоча најбоље успјелијех српских, хрватских, словенских, босанских, турских, као и интернационалних снимака.

Најбоље наравно вреди за плоче и апарате, јер се не ограничујем на једно твориво, него држим више првостепених творива на залихи.

Продаја уз најниже творничке цијене. Старе плоче примам у замјену. Залиха пера, мембрана, игала и т. д.

— Властита радиона за поправке. —
M. DRUCKER.

254

Илица, 39. — ЗАГРЕБ. — Илица, 39.

Биро за оглашивање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаким збубаним опасачима за килу кад је лечнички доказано, да вам моји чувени потпасачи за нилу сигурну помоћ могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. Хиљаду захвалница од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне справе за лечнике, бабице, хроне и с конштаком. За болеснике све справе. Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

АУГУСТ ЦИГЛЕР у Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

4106